

Część I*

Normy materialne

Art. 1

§ 1. Kongregacja Nauki Wiary, zgodnie z normą art. 52. Konstytucji apostolskiej *Pastor bonus*, osądza przestępstwa przeciw wierze oraz najcięższe przestępstwa popełnione *contra mores* lub przy sprawowaniu sakramentów i, jeśli zachodzi potrzeba, stwierdza lub nakłada sankcje kanoniczne zgodnie z prawem, zarówno powszechnym jak i własnym, z wyjątkiem spraw leżących w kompetencjach Penitencjarii Apostolskiej oraz przestrzegając *Agendi ratio in doctrinarum examine*.

§ 2. W przypadku przestępstw, o których mowa w § 1, z polecenia Papieża Kongregacja Nauki Wiary ma prawo sądzić kardynałów, patriarchów, legatów Stolicy Apostolskiej, biskupów, a także inne osoby fizyczne, o których mowa w kan. 1405, § 3 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1061 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

§ 3. Tylko Kongregacja Nauki Wiary osądza przestępstwa, o których mowa w n. 1, zgodnie z poniższymi artykułami.

Art. 2

§ 1. Przestępstwami przeciw wierze, o których mowa w art. 1, są: herezja, apostazja i schizma, zgodnie z kanonami 751 i 1364 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz kanonami 1436, § 1, i 1437 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w § 1, zgodnie z prawem, do ordynariusza lub hierarchy należy, jeśli zaistnieje taki przypadek, zwolnienie z ekskomuniki *latae sententiae* [wiążącej mocą samego prawa] i przeprowadzenie procesu sądowego pierwszej instancji lub pozasądowego na mocy dekretu, przy zachowaniu prawa apelacji lub rekursu do Kongregacji Nauki Wiary.

Art. 3

§ 1. Najcięższymi przestępstwami przeciw świętości Najświętszej Ofiary i sakramentu Eucharystii, osądzanymi przez Kongregację Nauki Wiary, są:

1° zabranie lub przechowywanie postaci konsekrowanych w celach świętokradczych, albo ich profanacja, o czym mowa w kan. 1367 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1442 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich;

2° usiłowanie sprawowania liturgicznej czynności Ofiary eucharystycznej, o czym mowa w kan. 1378, § 2, n. 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego;

3° symulacja sprawowania liturgicznej czynności Ofiary eucharystycznej, o czym mowa w kan. 1379 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1443 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich;

4° koncelebrowanie Ofiary eucharystycznej – zabronionej przez kan. 908 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz przez kan. 702 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, o czym mowa w kan. 1365 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1440 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich – z szafarzami wspólnot kościelnych nie mających sukcesji apostołskiej i nie uznających godności sakramentalnej święceń kapłańskich.

§ 2. Tylko Kongregacja Nauki Wiary osądza również przestępstwo, polegające na konsekracji w celu świętokradczym jednej tylko postaci albo obu podczas sprawowania Eucharystii lub poza nią. Popełniający to przestępstwo winien być ukarany odpowiednio do wagi przestępstwa, nie wyłączając wydalenia lub pozbawienia urzędu.

Art. 4

§ 1. Najcięższymi przestępstwami przeciw świętości sakramentu pokuty, które osądza Kongregacja Nauki Wiary, są:

1° rozgrzeszenie współnika w grzechu przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, o czym mowa w kan. 1378, § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1457 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich;

2° usiłowanie udzielenia rozgrzeszenia sakramentalnego albo słuchanie spowiedzi pomimo zakazu, o czym mowa w kan. 1378, § 2, n. 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego;

3° symulowanie udzielania rozgrzeszenia sakramentalnego, o czym mowa w kan. 1379 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1443 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich;

4° nakłanianie do grzechu przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu w akcie spowiedzi albo przy jej okazji, lub pod jej pretekstem, o czym mowa w kan. 1387 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1458 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, jeśli ma na celu grzech z samym spowiednikiem;

5° bezpośrednio lub pośrednio naruszenie tajemnicy sakramentalnej, o czym mowa w kan. 1388, § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz w kan. 1456, § 1 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

§ 2. Przy utrzymaniu w mocy przepisu z § 1, n. 5, tylko Kongregacja Nauki Wiary osądza również najcięższe przestępstwo, polegające na nagrywaniu za pomocą jakichkolwiek urządzeń technicznych albo na rozpowszechnianiu w złych zamiarach w środkach społecznego przekazu tego, co zostało powiedziane przez spowiednika lub penitenta w spowiedzi sakramentalnej, prawdziwej lub fałszywej. Popełniający to przestępstwo winien być ukarany odpowiednio do wagi przestępstwa, nie wyłączając wydalenia lub pozbawienia urzędu, jeśli jest duchownym.

Art. 5

Tylko Kongregacja Nauki Wiary osądza również najcięższe przestępstwo usiłowania udzielenia sakramentu święceń kobiecie:

1° przy utrzymaniu w mocy przepisu kan. 1378 Kodeksu Prawa Kanonicznego, zarówno usiłujący udzielić sakramentu święceń, jak i kobieta usiłująca przyjąć święcenia podlegają ekskomunice *latae sententiae* [wiążącej mocą samego prawa], zarezerwowanej Stolicy Apostolskiej;

2° jeśli zaś usiłujący udzielić sakramentu święceń lub kobieta usiłująca przyjąć święcenia jest chrześcijaninem podlegającym Kodeksowi Kanonów Kościołów Wschodnich, przy utrzymaniu w mocy przepisu kan. 1443 tegoż Kodeksu, winien być ukarany ekskomuniką większą, z której zwolnienie jest również zastrzeżone Stolicy Apostolskiej;

3° jeśli winny jest duchownym, może być ukarany wydaleniem lub pozbawieniem urzędu.

Art. 6

§ 1. Najcięższymi przestępstwami przeciw obyczajom, które osądza tylko Kongregacja Nauki Wiary, są:

1° przestępstwo przeciw szóstemu przykazaniu Dekalogu, popełnione przez duchownego z nieletnim poniżej osiemnastego roku życia; w tym numerze zrównana jest z nieletnim osoba, która trwale jest niezdolna posługiwać się rozumem;

2° nabywanie albo przechowywanie, lub rozpowszechnianie w celach lubieżnych materiałów pornograficznych, przedstawiających nieletnich poniżej czternastego roku życia, przez duchownego – w jakikolwiek sposób i za pomocą jakiegokolwiek urzędnika.

§ 2. Duchowny popełniający przestępstwa, o których mowa w § 1, winien być ukarany odpowiednio do wagi przestępstwa, nie wyłączając wydalenia lub pozbawienia urzędu.

Art. 7

§ 1. Przy utrzymaniu w mocy prawa Kongregacji Nauki Wiary do uchylenia przedawnienia w poszczególnych przypadkach, skarga karna odnośnie do przestępstw osądzanych tylko przez Kongregację Nauki Wiary wygasa na skutek przedawnienia po upływie dwudziestu lat.

§ 2. Przedawnienie liczy się zgodnie z kan. 1362, § 2 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz z kan. 1152, § 3 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich. Natomiast w przypadku przestępstwa, o którym w art. 6, § 1, n. 1, przedawnienie zaczyna się liczyć od dnia, w którym nieletni skończył osiemnaście lat.

Część II

Normy proceduralne

Tytuł I

Ustanowienie i kompetencja trybunału

Art. 8

§ 1. Kongregacja Nauki Wiary jest Najwyższym Trybunałem Apostolskim dla Kościoła łacińskiego, a także dla katolickich Kościołów Wschodnich, który osądza przestępstwa określone w poprzednich artykułach.

§ 2. Ten Najwyższy Trybunał sędzi również inne przestępstwa, o które winny jest oskarżony przez rzecznika sprawiedliwości, ze względu na powiązania osoby i współnictwo.

§ 3. Wyroki tego Najwyższego Trybunału, wydane w granicach własnych kompetencji, nie podlegają zatwierdzeniu przez Papieża.

Art. 9

§ 1. Sędziami tego Najwyższego Trybunału są, na mocy samego prawa, ojcowie Kongregacji Nauki Wiary.

§ 2. Kolegium ojców przewodniczy, jako pierwszy pośród równych, prefekt Kongregacji, a wypadku wakatu lub przeszkody prefekta jego urząd sprawuje sekretarz Kongregacji.

§ 3. Do prefekta Kongregacji należy mianowanie również innych sędziów stałych lub wyznaczonych.

Art. 10

Sędziami muszą być mianowani kapłani w dojrzałym wieku, posiadający doktorat z prawa kanonicznego, dobrych obyczajów, szczególnie wyróżniający się roztropnością i doświadczeniem prawnym, nawet jeśli pełnią równocześnie urząd sędziego lub konsultora innej dykasterii Kurii Rzymskiej.

Art. 11

Dla wniesienia i podtrzymania oskarżenia ustanowiony jest rzecznik sprawiedliwości, którym ma być kapłan, posiadający doktorat z prawa kanonicznego, dobrych obyczajów, szczególnie wyróżniający się roztropnością i doświadczeniem prawnym, który sprawuje swój urząd na wszystkich stopniach procesu.

Art. 12

Dla pełnienia obowiązków notariusza i kanclerza wyznaczani są kapłani, zarówno pracownicy tej Kongregacji, jak i spoza niej.

Art. 13

Adwokatem i prokuratorem, który zostaje zatwierdzony przez przewodniczącego kolegium, może być kapłan, posiadający doktorat z prawa kanonicznego.

Art. 14

W innych trybunałach natomiast, odnośnie do spraw, o których mowa w obecnych normach, tylko kapłani mogą ważnie sprawować urzędy sędziego, rzecznika sprawiedliwości, notariusza i obrońcy.

Art. 15

Przy utrzymaniu w mocy przepisu kan. 1421 Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz kan. 1087 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, Kongregacja Nauki Wiary może udzielić dyspensy od wymogu kapłaństwa, a także doktoratu z prawa kanonicznego.

Art. 16

Za każdym razem, gdy ordynariusz lub hierarcha otrzymuje wiadomość, przynajmniej prawdopodobną, o najcięższym przestępstwie, po przeprowadzeniu wstępnego dochodzenia powiadamia o tym Kongregację Nauki Wiary, która jeśli nie zastrzega sobie sprawy z powodu szczególnych okoliczności, poleca ordynariuszowi lub hierarsze dalsze postępowanie, zachowując przy tym w mocy, jeśli zachodzi potrzeba, prawo do odwołania się od wyroku pierwszej instancji jedynie do Najwyższego Trybunału tejże Kongregacji.

Art. 17

Jeśli sprawa zostaje skierowana bezpośrednio do Kongregacji, bez przeprowadzenia wstępnego dochodzenia, czynności wstępne procesu, należące z mocy prawa powszechnego do ordynariusza lub hierarchy, mogą być przeprowadzone przez samą Kongregację.

Art. 18

Kongregacja Nauki Wiary w sprawach przekazanych jej zgodnie z przepisami prawa może sanować akty, z zachowaniem prawa do obrony, jeśli zostały naruszone prawa czysto procesowe ze strony niższych trybunałów, działających z polecenia tejże Kongregacji lub zgodnie z art. 16.

Art. 19

Przy utrzymaniu w mocy prawa ordynariusza lub hierarchy – od samego początku dochodzenia wstępnego – do nakazania tego, co jest postanowione w kan. 1722 Kodeksu Prawa Kanonicznego lub w kan. 1473 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, także wyznaczony przewodniczący trybunału, na

wniosek rzecznika sprawiedliwości, ma tę samą władzę pod tymi samymi warunkami, określonymi przez wspomniane kanony.

Art. 20

Najwyższy Trybunał Kongregacji Nauki Wiary sędzi w drugiej instancji:
1° sprawy osądzone w pierwszej instancji przez trybunały niższe;
2° sprawy określone w pierwszej instancji przez tenże Najwyższy Trybunał Apostolski.

Tytuł II Przebieg procesu

Art. 21

§ 1. Najcięższe przestępstwa, osądzone tylko przez Kongregację Nauki Wiary, winny być rozpatrywane w procesie sądowym.

§ 2. Jednakże Kongregacja Nauki Wiary może:

1° w poszczególnych przypadkach, z urzędu lub na wniosek ordynariusza lub hierarchy, zdecydować o postępowaniu na mocy dekretu pozasądowego, o czym mowa w kan. 1720 Kodeksu Prawa Kanonicznego i w kan. 1486 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich; jednak przy założeniu, że kary ekspiacyjne dożywotnie będą nakładane jedynie z polecenia Kongregacji Nauki Wiary;
2° pozostawić w najcięższych przypadkach bezpośrednio do decyzji Papieża kwestię wydalenia ze stanu duchownego lub pozbawienia urzędu, wraz z dyspensą od prawa celibatu, gdy jest oczywiste popełnienie przestępstwa, po daniu winnemu prawa do obrony.

Art. 22

Dla osądzenia danej sprawy prefekt winien ustanowić zespół trzech lub pięciu sędziów.

Art. 23

Jeśli na stopniu apelacyjnym rzecznik sprawiedliwości wnosi oskarżenie specyficznie odmienne, ten Najwyższy Trybunał może je przyjąć i rozpatrywać, tak jakby to było w pierwszej instancji.

Art. 24

§ 1. W sprawach dotyczących przestępstw, o których mowa w art. 4, § 1, trybunał nie może ujawnić nazwiska oskarżyciela ani oskarżonemu, ani też jego obrońcy, jeśli oskarżyciel nie udzielił wyraźnej zgody.

§ 2. Tenże trybunał powinien szczególnie uważnie ocenić wiarygodność oskarżyciela.

§ 3. W każdym wypadku trzeba starać się całkowicie uniknąć jakiegokolwiek niebezpieczeństwa naruszenia tajemnicy sakramentalnej.

Art. 25

Jeśli wyłoni się sprawa wpadkowa, kolegium winno jak najszybciej rozstrzygnąć przedmiot sporu dekretem.

Art. 26

§ 1. Przy zachowaniu prawa odwołania do tego Najwyższego Trybunału, po zakończeniu w jakikolwiek sposób postępowania w innym trybunale wszystkie akta sprawy powinny być z urzędu jak najszybciej przesłane do Kongregacji Nauki Wiary.

§ 2. Prawo rzecznika sprawiedliwości Kongregacji do zaskarżenia wyroku liczy się od dnia, w którym wyrok pierwszej instancji został podany do wiadomości temu samemu rzecznikowi.

Art. 27

Przeciw poszczególnym aktom administracyjnym, wydanym lub zatwierdzonym przez Kongregację Nauki Wiary w przypadkach przestępstw, które osądza tylko ona, dopuszcza się odwołanie, które winno zostać przedłożone w nieprzekraczalnym terminie sześćdziesięciu dni użytecznych Kongregacji Zwyczajnej (czyli *Feria IV*) tejże dykasterii, która osądza zasadność i zgodność z prawem, eliminując jakiegokolwiek dalsze odwołanie, o czym w art. 123 Konstytucji apostolskiej *Pastor bonus*.

Art. 28

Sprawa przechodzi w stan rzeczy osądzonej:

1° jeśli wyrok został wydany w drugiej instancji;

2° jeśli apelacja od wyroku nie została wniesiona w ciągu miesiąca;

3° jeśli na stopniu apelacyjnym instancja przekroczyła terminy lub z niej zrezygnowano;

4° jeśli został wydany wyrok zgodnie z art. 20.

Art. 29

§ 1. Koszty sądowe uiszczą się zgodnie z tym, co postanowiono w wyroku.

§ 2. Jeśli winny nie może pokryć kosztów, winien je pokryć ordynariusz lub hierarcha sprawy.

Art. 30

§ 1. Sprawy tego rodzaju objęte są sekretem papieskim.

§ 2. Ktokolwiek narusza sekret lub, umyślnie albo przez poważne zaniedbanie, wyrządza inną szkodę oskarżonemu lub świadkom, winien być ukarany – na wniosek strony pokrzywdzonej lub z urzędu – odpowiednimi karami przez Turnus wyższego stopnia.

Art. 31

W tych sprawach, wraz z postanowieniami niniejszych przepisów, które obowiązują wszystkie trybunały Kościoła łacińskiego i katolickich Kościołów Wschodnich, należy stosować również kanony dotyczące przestępstw i kar oraz procesu karnego obydwu Kodeksów.

* *L'Osservatore Romano*, ed. polacca, 10 (2010) 53-56.